

A.C. Baantjer

De Cock

en de ontgoochelde dode

De Fontein

1

Het was warm voor maart. Een mild voorjaarszonnetje blikte door de uitbottende iepen aan de walkant van de oude Brouwersgracht en dartelde speels over het rimpelende water. Rechercheur De Cock van het politiebureau aan de Warmoesstraat stond op het achterdek van een platte kolenschuit en zag hoe twee onaandoenlijke broeders van de Geneeskundige Dienst het lijk van een man uit het troebele water van de gracht visten. Omzichtig trokken ze het net met het lichaam omhoog. Het schuurde langs de stenen beschoeiing.

De rechercheur wreef met de rug van zijn hand het zweet van zijn voorhoofd. Hij had na de melding rustig van het bureau naar de gracht willen wandelen – een dode wek je niet meer tot leven – maar de jonge Vledder had zich niet aan zijn bedaagd slentergangetje willen houden. Hij had in zijn jeugdig enthousiasme het tempo fel opgevoerd.

De Cock pufte nog wat na. Onder zijn colbertje broeide de eigegebreide pullover, die zijn zorgzame vrouw hem dwong te dragen zolang er nog een *r* in de maand was: Hij schoof zijn oude, vilten hoedje wat naar achteren en knoopte zijn wollen sjaal los. Het ding kriebelde onder zijn kin.

De broeders trokken het druipende net op de walkant en sleepten met een brancard. Het ging alles even rustig en met grote routine. De Cock sprong van de kolenschuit en slenterde naderbij. Samen met Vledder boog hij zich over het lichaam. Het grachtwater stonk.

De dode was een lange, slanke, goedgebouwde man. Betrekkelijk jong nog. De Cock schatte hem op dertig, vijfendertig jaar. Niet ouder. Hij droeg een zwarte, nauwsluitende pantalon met steekzakken en een donkerblauwe trui met een col. Verder niets. Geen colbert, geen overjas. De naar verhouding wat kleine voeten staken in een paar nog nieuwe basketbalschoenen. Het haar, dat in slierten voor zijn gezicht hing, was dun, sluik en asblond.

De Cock duwde met een dikke middelvinger de gesloten oogleden één voor één open. De kleur van de irissen was lichtend blauw; de pupillen waren normaal, niet vergroot of vernauwd. Het gelaat bood geen bijzonderheden. Het was ovaal, met iets ingevallen wangen. De grove huid met diepe poriën was iets gebruind. Hij had een scherpe, haast puntige neus en een brede, wilskrachtige kin. In de halfopen mond met smalle, wat weggetrokken lippen blonk een rij regelmatige, sterke, witte tanden. Volgens de gangbare maatstaven had de dode een knap gezicht, open, met vriendelijke, innemende trekken. Het dodenmasker werd slechts ontsierd door een grote, gapende wond, die schuin boven het linkeroog, halverwege het voorhoofd begon en nog een centimeter of drie onder de haargrens doorliep. Aan de lange, smalle vingers ontbraken sieraden. Er was zelfs geen insnoering van een trouwring te zien.

Vledder keek De Cock vragend aan. 'Post mortem?'

'Je bedoelt die wond?'

'Het ziet er ernstig uit, vind je niet?'

De Cock knikte traag. 'Het is een ernstige wond, inderdaad. Maar het hoeft natuurlijk niets te betekenen. Het is heel goed mogelijk dat de man zuiver per ongeluk in de gracht is gelopen en daarna verdronken. Die hoofdwond kan best pas na zijn dood... hoe noemde jij dat ook weer?'

'Post mortem.'

De Cock kuchte. 'O ja, post mortem zijn ontstaan. Ik denk bijvoorbeeld aan een klap van een schroef van een of andere rondvaartboot.'

Vledder keek zijn oudere collega van opzij aan. Het spottende 'post mortem' was hem niet ontgaan. 'Er varen geen rondvaartboten door de Brouwersgracht,' zei hij vinnig.

De Cock glimlachte. 'Heel goed,' zei hij quasi bewonderend, 'maar je vergeet dat het water van de grachten elke nacht via het Noordzeekanaal en de sluizen van IJmuiden wordt gespuid. Het grachtwater is 's nachts altijd flink in beweging.'

Vledder knikte begrijpend.

'Je wilt zeggen dat de man niet per se hier in de Brouwersgracht te water hoeft zijn geraakt.'

‘Zo is het. Lijken leggen in ons grachtenstelsel soms hele afstanden af. Ik zou je daar een staaltje van kunnen vertellen.’ De Cock trok een grimas. ‘En het is nooit vooruit te zeggen waar ze terechtkomen.’

Vledder kauwde een tijdje zwijgend op zijn onderlip. Daarna gebaarde hij hoofdschuddend naar de dode man op de brancard. ‘Ik weet het niet,’ zei hij met een lichte aarzeling, ‘maar ik heb het ellendige gevoel dat we nog een heleboel narigheid met hem krijgen. Ondanks jouw theorie over schroeven van rondvaartboten... die vreemde wond aan zijn hoofd zint mij toch niet. Bovendien lijkt de man mij niet het type dat *zomaar* in het water loopt.’

De Cock keek naar hem op. ‘Wat bedoel je met *zomaar*?’

‘Zonder duwtje.’

De Cock reageerde niet. Hij kwam langzaam uit zijn gebukte houding omhoog en wenkte de wachtende broeders. Zij namen de brancard op en schoven hem in de ambulancewagen. Daarna deden ze de deuren dicht. Een groepje nieuwsgierige Amsterdammers droop af.

De grijze speurder legde zijn hand op de krachtige schouder van zijn jonge collega. ‘Het lijkt mij het beste,’ zei hij vriendelijk, ‘dat jij met de ambulancewagen meegaat naar het ziekenhuis. Ik zal de Dactyloscopische Dienst en de fotograaf onmiddellijk achter je aansturen. Als de jongens hun werk hebben gedaan, laat je de man door de broeders ontkleden. Doe de kleren in een paar plastic zakken. Ze kunnen ons van pas komen. Neem vooral een uitgebreid signalement op en kijk of hij nog ergens papieren bij zich heeft.’

‘En dan?’

‘Dan laat je het lijk naar het sectielokaal overbrengen. Ik zal de commissaris verslag doen en hem zeggen dat hij dokter Rusteloos waarschuwt.’

‘En waar vind ik jou dan weer?’

De Cock grijnsde. ‘Als ik niet op bureau ben... in het cafeetje van Smalle Lowietje. Mijn rauwe keel dorst naar het fluweel van een cognackie.’

In het schemerig, intiem lokaaltje op de hoek van de Oude Barndesteeg en de Achterburgwal hees rechercheur De Cock zijn zware bovenlijf op een barkruk en keek rond. Vanaf zijn vertrouwde plekje aan het uiteinde van de bar had hij een goed zicht over de aanwezigen. De man die hij zocht, was er niet.

Hij stak met trage bewegingen een sigaret op en blies de rook naar de lage zoldering. Hij had de commissaris over het vinden van het lijk ingelicht. De Ouwe had gewoontegetrouw de officier van justitie op de hoogte gebracht en dr. Rusteloos gevraagd sectie te verrichten. De Cock hoopte dat de patholoog-anatoom morgen een groot promillage alcohol in het bloed van het slachtoffer zou aantreffen. Hij kon dan veilig aannemen dat de man met een zatte kop in de gracht was gelopen. Uiteindelijk gebeurde dat wel meer. En als de dokter dan verder nog zo vriendelijk was te verklaren dat die akelige hoofdwond na de dood was ontstaan, wel, dan was het afwikkelen van de affaire slechts een kwestie van een kort proces-verbaal en het invullen van een serie formulieren. Maar hij was er, eerlijk gezegd, niet gerust op. De jonge Vledder had gelijk. De man leek niet het type dat zomaar in het water liep.

Hij legde zijn hoedje op zijn knie en leunde behaaglijk met zijn rug tegen de muur. Hij zat graag zo aan het einde van de bar. Als zijn werk in de misdaad het even toeliet, wipte hij het politiebureau uit en slenterde langs de rode lichtjes en lichte meisjes naar het penozecafeetje aan de Wallen, waar hij bijna iedereen kende. De Cock genoot de wat twijfelachtige reputatie in de onderwereld meer vrienden te tellen dan daarbuiten. Hij sprak het nooit tegen.

Smalle Lowietje streek met zijn handen langs zijn morsig vest en kwam glimlachend op hem toe, 'Het oude recept?' Zonder op antwoord te wachten pakte hij de fles fijne Napoléon die hij speciaal voor De Cock in voorraad had, en schonk in. 'Was er veel werk aan de winkel? Ik heb je een paar dagen gemist.'

De Cock grijnsde breed, 'en ik mijn cognac.' Hij nam het bolle glas op, schommelde het zachtjes in de hand en snoof. Op zijn vriendelijk gezicht verscheen een uitdrukking van opperste verrukking. Hij nam voorzichtig een slokje en liet de drank genie-

tend langs zijn keel glijden. 'Weet je, Lowie,' zei hij dromerig, 'ik wist bijna niet meer hoe het smaakte.'

De caféhouder lachte. 'Ik heb een nieuw voorraadje voor je ingeslagen.'

De Cock zette met een haast devoot gebaar het glas voor zich neer en boog zich iets voorover. Onderwijl fluisterde hij: 'Waar kan ik de Puitaal vinden?'

Het gezicht van Lowietje betrok. Het kreeg een haast smartelijke uitdrukking. 'Zoek je hem?'

De Cock glimlachte. 'Bezorgd?'

De Smalle haalde wat mistroostig zijn schouders op. 'Je moet niet vergeten... het zijn mijn klanten. Als ik ze allemaal aan jou uitlever, kan ik mijn zaak wel sluiten.'

De Cock glimlachte. 'Hij werkte toch altijd alleen?'

'Wie?'

'De Puitaal.'

'Ja.'

'Nog?'

Op het levendige muizengezicht van Smalle Lowietje verscheen een sluwe uitdrukking. 'Hoezo?'

De Cock keek onverschillig voor zich uit. 'Ik dacht dat hij een gabbertje had.'

De Smalle blikte schichtig om zich heen of niemand hun gesprek afluisterde. Hij stond in de buurt niet graag als 'verrader' te boek. 'Dat had hij ook,' zei hij zacht, 'maar het is alweer voorbij. De jongens kregen bonje samen. 'Hij boog zich nog wat dieper naar de rechercheur. 'Je weet toch dat de Puitaal een goed jaar geleden bij een inbraak uit een dakgoot is gevallen?'

De Cock knikte traag. 'Van een villa aan de Rivierenlaan. Ik heb gehoord dat hij daarna maandenlang van het ene ziekenhuis naar het andere is gesleept.'

De Smalle trok een droef gezicht. 'Precies! Er was iets met zijn rug. Er waren door die val, geloof ik, een paar werveltjes losgeschoten. Ze dachten dat hij de rest van zijn leven in een rolstoel zou moeten doorbrengen, maar ze hebben hem weer aardig opgelapt. Je ziet zo niks meer aan hem.' De caféhouder schudde

mistroostig het hoofd. ‘Toch is de Puitaal niet helemaal meer de oude. Hij kan niet meer zo goed uit de voeten als vroeger, begrijp je. Het wil niet meer. Hij is ook wat bang geworden.’

De Cock grijnsde. ‘Daarom zocht hij een compagnon die het gevaarlijke werk voor hem kon opknappen.’

Lowietje lichtte zijn linkerschouder. ‘Zo zou je het kunnen noemen,’ zei hij weifelend. ‘Maar je moet het natuurlijk niet van één kant zien. Tenslotte bracht de Puitaal een hoop sjoege mee. Dat heb je niet zomaar. Daar gaan jaren overheen. Geloof me, de Puitaal kon er wat van.’

De Cock knikte instemmend. ‘Waar kwam het gabbertje vandaan?’

Lowietje maakte een hulpeloos gebaar. ‘Dat weet ik niet. Dat weet geen mens. Plotseling was hij er. En ineens hoorden we dat hij met de Puitaal samendeed.’

‘Waar ging de ruzie over?’

De tengere caféhouder stak in wanhoop beide armen omhoog.

‘Dat zou je de Puitaal zelf moeten vragen.’

De Cock pakte zijn glas weer op en lachte. ‘Dan zijn we nu net zo ver als toen we begonnen... Waar kan ik hem vinden?’

Smalle Lowietje zuchtte diep. ‘Ik zal hem naar je toesturen,’ zei hij.

Het ging niet van harte.

‘En?’

Vledder trok een bedenkelijk gezicht. ‘Het ziet er lelijk uit. De man had niets bij zich.’

‘Niets?’

De jonge rechercheur schudde mistroostig het hoofd. ‘Geen papieren, geen geld. Niets. Nog geen stuiver voor de orgelman. En op de lijst van vermiste personen komt hij niet voor. Ik heb ze allemaal doorgenomen. Er is niemand die op hem lijkt.’

‘Zijn kleding?’

‘Daaruit zijn kennelijk alle merken en nummers verwijderd. Ik heb alleen een paar torngaatjes ontdekt.’

De Cock schoof zijn dikke onderlip naar voren. ‘Dat is niet zo mooi. En wat zeggen ze bij de Dactyloscopische Dienst?’

‘Ze hebben op mijn verzoek zijn vingerafdrukken onmiddellijk geclassificeerd en nagekeken. Hij komt in de collectie niet voor.’

De Cock streek met zijn hand over zijn breed gezicht. ‘Met andere woorden... we zitten met een onbekend lijk.’

Vledder liet zich op een stoel zakken. ‘Dat is nog niet het ergste. De man is vermoord.’

2

‘Vermoord?’

‘Ja.’

‘Wie was de schouwarts?’

‘Oude dokter De Koning. Ik had de indruk dat hij volkomen overtuigd was. Hij zei dat hij niet op de resultaten van de sectie vooruit wilde lopen, maar dat er naar zijn mening tekenen waren dat de man niet door verdrinking om het leven was gekomen.’

De Cock plukte aan zijn dikke onderlip. ‘Niet door verdrinking,’ herhaalde hij traag.

Vledder schudde het hoofd. ‘Volgens dokter De Koning was de man al dood voordat hij in het water terechtkwam.’

De Cock knikte met een ernstig gezicht. ‘Ik was er eerlijk gezegd al bang voor. Het leek niet op een ongeval. Heb je nog gevraagd hoe de dokter tot zijn conclusie kwam?’

Vledder glimlachte. ‘Hij gaf mij geen kans. Vraag morgen, na de sectie, dokter Rusteloos maar om bijzonderheden, zei hij. Ik zal mij wel met hém in verbinding stellen.’

‘En toen?’

‘Toen zei hij heel laconiek dat de man was overleden.’

‘Meer niet?’

‘Nee, dat was alles. Nou ja, hij wilde dan nog wel bevestigen dat de dood geen natuurlijke oorzaak had, zodat van een gewelddadige dood moet worden gesproken.’

De Cock glimlachte. Het verbaasde hem niets. Hij kende de gemeentelijke schouwarts al jaren. Hij was een uiterst bekwaam, maar altijd wat excentrieke man, die door zijn vreemd gedrag vooral de jonge rechercheurs tot wanhoop bracht.

‘Waren er verder nog verwondingen, ik bedoel, buiten die wond aan het hoofd?’

‘Nee, verder was hij puntgaaf. Hij had zelfs zijn blindedarm nog.’

‘Tatoeeringen?’

Vledder zuchtte. ‘Geen tatoeeringen, geen littekens. Alleen een

moedervlek op zijn rechterschouderblad.'

De Cock wreef met zijn hand over zijn kin. 'Dat is dan,' zei hij somber, 'niet veel om een onderzoek naar een moord mee te beginnen.' Hij kwam langzaam achter zijn bureau vandaan en begon door de grote recherechekamer te stappen. In de cadans van zijn tred lieten zijn gedachten zich gemakkelijker ordenen. Na een poosje bleef hij bij het raam staan en keek naar de Heintje Hoeksteeg, waar Mosie, de haringman, zijn kar in de loods bracht.

Het werd al donker buiten. Over een klein uurtje gingen de kroegjes in de Lange Niezel en de Warmoesstraat weer open en raakten de rosse Walletjes in vol bedrijf. Was de onbekende door dit schijnwereldje aangelokt? Hij draaide zich om en streek met zijn vingers door zijn stugge, grijze haar. Hij leek wat zorgelijk. De rimpels in zijn gezicht hadden zich verdiept. Hij kwam van het raam vandaan en liep in de richting van Vledder.

'Samenvattend kunnen we stellen,' sprak hij docerend, 'dat onze vriend met een of ander zwaar voorwerp een mep vóór op zijn hersenpan heeft gekregen en aan de gevolgen daarvan is overleden. Om ontdekking te voorkomen heeft men daarna het lichaam in de gracht laten glijden.' Hij zweeg even, tastte naar zijn kin. 'Dat getuigt van grote koelbloedigheid. Het zal niet meevallen de dader te vinden.'

Vledder sloeg met zijn boekje met aantekeningen op het bureau. 'Waar wil je in godsnaam ergens beginnen?' riep hij geemotioneerd. 'We weten niets. We kennen niet eens de naam van het slachtoffer.'

Op dat moment rinkelde de telefoon. Vledder nam de hoorn op en luisterde. Hij gebaarde naar De Cock. 'Beneden aan de balie bij de wachtcommandant is een man die zegt dat jij hem wilde spreken. Ene Marinus van Kerkhoven.'

De Cock glimlachte. 'De Puitaal. Laat hem maar boven komen.' Vledder gaf het bericht aan de wachtcommandant door en legde de hoorn op het toestel terug. 'De Puitaal... dat is toch een bekend inbreker?'

De Cock knikte. 'In zijn goeie jaren een geveltoerist met de allure van een artiest. Maar de laatste tijd hebben we niet veel last meer van hem.'

Vledder keek zijn chef onderzoekend aan. ‘Waarom heb je hem dan laten komen?’

De Cock streek met zijn pink over de rug van zijn neus. ‘Om... eh... om onze onbekende dode te identificeren.’

‘Wat?’

De grijze rechercheur trok een pijnlijk gezicht. ‘Tenminste... dat hoop ik. Zie je, wat mij vanmiddag aan de gracht onmiddellijk opviel, waren de basketballschoenen, een nauwsluitende, zwarte pantalon en een donkerblauwe coltrui. Het herinnerde mij aan iemand die altijd zo gekleed ging wanneer hij, klimmend langs de gevels, de huizen binnendrong.’

De ogen van Vledder lichtten op. ‘De Puitaal.’

De Cock knikte. ‘Maar de Puitaal is, zo wist ik, een eenling, een pure individualist, een man die er altijd in z’n eentje op uitrok. Ik had nooit gehoord dat hij met iemand samendeed. Toch vond ik de overeenkomst in kleding opvallend... te opvallend om alleen op toeval te kunnen berusten. Daarom trok ik vanmiddag naar Lowietje.’

‘En?’

De Cock grijnsde. ‘Na wat aarzelingen vertelde de Smalle dat de Puitaal voor korte tijd een compagnonschap had gesloten met een onbekende, vrij mysterieuze figuur, die plotseling, zomaar uit het niets, in het penozewereldje was neergestreken.’

Over het nog jongensachtige gezicht van Vledder gleed een blijde glimlach. ‘Onze dode,’ riep hij verrast.

De Cock stak afwerend een hand op. ‘Laten we niet op de feiten vooruitlopen. Het lijkt mij in ieder geval interessant te horen wat de Puitaal ons te vertellen heeft. Er is namelijk een markant bijzonderheidje: het compagnonschap werd door ruzie ontbonden.’

Er werd geklopt. Achter het geribde glas van de deur van de onderzoekkamer schemerde het silhouet van een man.

‘Binnen!’

Het duurde even. Toen ging de deur open en verscheen een haast tengere man, die traag, ietwat moeilijk lopend naderbijkwam. De Cock herkende de Puitaal. Hij zag er slecht uit, vond hij. Zijn gezicht zag grauw, de ogen stonden dof en rond de mond lag een pijnlijke trek. ‘De Smalle zei dat u mij nodig had.’

De Cock knikte de Puitaal vriendschappelijk toe. 'Ik wil dat je iemand ontmoet.'

De inbreker hield het hoofd wat schuin en keek de rechercheur onderzoekend aan. 'Hier?'

De Cock schudde het hoofd. Hij slenterde naar de kapstok, zette zijn hoedje op en trok zijn jas aan. 'We gaan een eindje rijden.'

Vledder chauffeerde de Volkswagen via de smalle Leidsestraat naar de Overtoom. Voor het sectielokaal op nummer 31 stopte hij. De Puitaal keek vreemd op. 'Wat moet ik hier doen?' Zijn stem had een angstige ondertoon.

De rechercheurs keken hem aan, maar antwoordden niet. Ze namen de inbreker tussen zich in en staken het brede trottoir over. De Cock nam een sleutel uit zijn zak en opende de deur. Zijn hand gleed tastend naar de schakelaar. Vledder duwde de Puitaal zachtjes voor zich uit naar binnen. De penetrante geur van een desinfecterend middel walmde hen tegemoet.

Ongeveer midden in de zaal, op een wat schuin aflopende, granieten tafel, lag het naakte lijk van de onbekende man. Het was geheel met een laken bedekt.

De beide rechercheurs stapten naderbij. Hun voetstappen klonken hol, weerkaatsten tegen de witbetegelde wanden. De Puitaal volgde schoorvoetend. Hij voelde zich kennelijk niet op zijn gemak. Hij zag bleek en zijn neusvleugels trilden.

De Cock nam eerbiedig zijn hoedje af en plooidde zijn gezicht in een uitdrukking van diepe droefheid. Strak in de houding, met iets gebogen hoofd, bleef hij enige tijd voor de dode staan. Hij speelde deze scène met veel nadruk. Het behoorde tot zijn vaste repertoire. Soms was hij echt bedroefd, zoals nu, omdat de vriendelijke gelaatstrekken van de dode, al vanaf het begin, gevoelens van sympathie bij hem hadden opgewekt. Soms ook was het een met ernst gespeelde komedie, waarin hij zelf geloofde omdat het hem al dikwijls succes had gebracht. Er waren maar weinig moordenaars die een lange, zwigende confrontatie met hun dode slachtoffer konden verdragen.

Hij keek naar de Puitaal. Om de wat weke mond van de inbreker trilde een zenuw. Zweetpareltjes glinsterden op zijn voorhoofd.

De Cock tilde voorzichtig een punt van het laken op en toonde het gezicht van de dode man.

De Puitaal slikte. Zijn tong gleed langs zijn droge lippen. ‘Dat is... eh...’ stamelde hij, ‘dat is Leon.’

De Cock schoof zijn stoel dichterbij. Met beide ellebogen steunend op zijn bureau liet hij het hoofd in zijn handen zakken. Op zijn gezicht lag een brede, ongelovige grijns. ‘Je hebt die kloof in zijn hersenpan gezien,’ zei hij wat zalvend. ‘Je kunt moeilijk volhouden dat je daar niets mee te maken hebt. Iedereen weet toch dat je ruzie met hem had?’

De Puitaal stak in wanhoop beide armen omhoog. ‘Dat heeft er niets mee te maken,’ riep hij rauw. ‘Niets!’

De Cock glimlachte fijntjes. ‘En dat moet ik geloven?’

De inbreker klemde zijn lippen op elkaar. ‘Dat moet je zelf weten, De Cock,’ riep hij fel. ‘Ik kan je het geloof niet geven. Ik zeg je alleen dit: ik heb hem zijn hersens niet ingeslagen. En het mag je misschien vreemd in de oren klinken, maar Leon was mijn vriend.’

De Cock schoof zijn onderlip naar voren. ‘Een vriend die jou bedroog.’

Uit de ogen van de Puitaal schoot vuur. ‘Dat is niet waar!’

De Cock haalde wat nonchalant zijn schouders op. ‘Waarom dan die ruzie?’

De inbreker liet zijn hoofd iets zakken. ‘Hij... eh... Hij wilde zich niet aan mijn... eh... mijn aanwijzingen houden. Hij dacht dat hij het beter wist.’ De Puitaal snoof. ‘Nou, je hebt het gezien.’ Zijn stem had een droeve klank. ‘Je hebt het gezien.’ Een tijdje zweeg hij. ‘De jongen had naar mij moeten luisteren. Dan was het niet gebeurd. Maar ze denken al direct dat ze niets meer hoeven te leren... dat ze het al kunnen.’

‘Wat?’

Over het smalle gezicht van de inbreker gleed een matte glimlach. ‘Je weet toch hoe ik aan de kost kom?’

De Cock knikte traag. ‘Luister eens, Puitaal,’ sprak hij ernstig, ‘dit is moord. Met andere woorden: ik ben er niet op uit om je voor de een of andere kraak een jaartje of wat in de bak te helpen. Je kunt wat dat betreft volkomen openhartig zijn.’ Hij gebaarde

naar de inbreker. ‘Wel, hoe was het tussen jou en Leon?’

De Puitaal zuchtte. ‘Je heb gelijk. Ik kan beter alles vertellen. Zie je, sinds mijn val vorig jaar ben ik niet zo zeker meer. Op de meest onmogelijke momenten gaan mijn knieën trillen. En dat kun je niet hebben in mijn werk. Daarom zocht ik een handig gabbertje dat wat van mij wilde leren, begrijp je? Nou, die Leon leek mij wel wat. Een jongen met stalen zenuwen en... zonder reputatie. Hij was zelfs bij jullie niet bekend.’

De Cock keek hem scherp aan. ‘Hoe weet je dat?’

De Puitaal grinnikte. ‘Bij een van onze eerste kraakjes samen vergat hij handschoenen te gebruiken. Ik dacht: nou, daar gaat Leon, de bajes in. Maar jullie kwamen niet eens op hem af.’ Hij grinnikte opnieuw. ‘Zie je, dat kon maar één ding betekenen: jullie hadden zijn *vingertjes* niet. Het gabbertje was bij jullie onbekend.’

De Cock gaf een knipoogje van verstandhouding. ‘Heel goed. En verder?’

De Puitaal maakte een mistroostig gebaar. ‘Het feest heeft alles bij elkaar nog geen maand geduurd. Toen kregen we ruzie. Leon wilde...’ Hij stakte plotseling. Zijn groene ogen lichtten fel op. Hij keek de rechercheur wat verwilderd aan. ‘Is er een kraak geweest op de Keizersgracht?’

De Cock fronste zijn wenkbrauwen. ‘Wanneer?’

‘Vannacht.’

‘Hoezo?’

‘Nou daar ging de ruzie om. Leon wilde ergens bij een pandje aan de Keizersgracht naar binnen. Hij dacht dat daar heel wat was te halen. Maar het was een gok. Hij had geen enkele informatie. Het kon best een flop zijn. Daarom was ik erop tegen. Ik ben van mijn leven nog nooit ergens op de bonnefooi naar binnen gegaan. Ik moet voor mezelf eerst zeker weten dat er iets te halen valt. Anders blijf ik gewoon thuis. Ik ben geen mannetje van de *wilde pikvaart*. Het is stom om risico’s te nemen voor niets. En dat heb ik hem gezegd.’

‘En toen?’

De Puitaal spreidde zijn armen. ‘Leon was er niet af te brengen. Hij wilde zelfs niet wachten. Als jij niet meewilt, zei hij, dan ga ik alleen. Ik ben tenslotte niet met je getrouwd.’

De inbreker staaarde wat somber voor zich uit. ‘Nou,’ zei hij met een zucht, ‘en dat was het begin van het einde. We kregen hooglopende ruzie. Ik schold hem zijn huid vol. Ik was woest, zie je, omdat hij zo halsstarrig bij zijn plannetje bleef. Ik verweet hem ondankbaarheid. Nietwaar? Ik had hem uit de goot opgeraapt. Ik zei dat hij een vent van niks was, dat het zonde was van de tijd die ik aan hem had besteed. Toen hij kwaad wegliep, smiet ik hem een bierglas na.’

‘En?’

‘Ik raakte hem niet.’

De Cock wreef met zijn hand over zijn gezicht. Zijn hersenen werkten snel. ‘Kende je het pandje waar Leon naar binnen wilde?’

‘Nee, ik ben niet eens gaan kijken?’

‘Weet je dan het nummer?’

De Puitaal schudde het hoofd. ‘Hij zal het wel hebben gezegd, maar ik weet het niet meer. Ik heb niet zo goed geluisterd. Het interesseerde mij niet, begrijp je? Onze afspraak was dat ik zou uitmaken waar we naar binnen zouden gaan, en niet hij. Daarom wilde ik er gewoon niets van horen. Ik herinner me alleen dat het ergens op de Keizersgracht was.’

De Cock knikte begrijpend. ‘Waar woonde Leon?’

De Puitaal schudde opnieuw het hoofd. ‘Dat weet ik niet. Ik ben nooit bij hem thuis geweest. Ik ontmoette hem altijd in het café van Smalle Lowietje.’

De Cock stond van zijn stoel op. Op zijn typische, wat waggende manier slenterde hij door de grote rekerchekamer. Achter de inbreker bleef hij staan.

‘Enfin,’ zei hij, ‘onze dode heette dus Leon.’

‘Dat... eh... dat weet ik niet.’

‘Hoe bedoel je?’

‘Ik weet niet of hij Leon heette.’

De Cock keek hem niet-begrijpend aan. ‘Dat zei je toch?’

De inbreker knikte. ‘Ik noemde hem Leon. Gewoon omdat ik vond dat het bij hem paste. Maar hoe hij werkelijk heette...’ De Puitaal haalde zijn schouders op. ‘Ik heb zijn echte naam nooit horen noemen.’